

FEDERACIÓ DE
MOVIMENTS DE
RENOVACIÓ DE
PEDAGÒGICA DE
CATALUNYA

Avda Drassanes, 3 08001 - Barcelona Tf. 934817388 mmp@pangea.org

Amb el patrocini de la

FUNDACIÓ
PROPEDAGÒGIC

RECULL DE PREMSA -EDUCACIÓ-

DIMARTS 1 DE FEBRER DE 2011

[AVUI](#)

[El fracàs escolar de l'Estat és el més alt de la Unió Europea](#)

[AVUI](#)

[Editorial: Xifres que no conviden a l'optimisme](#)

[EL PUNT](#)

[Article d'opinió: Educació o ensenyament?](#)

[EL PUNT](#)

[El lector escriu: Educació diferenciada](#)

[EL PERIÒDICO](#)

[Article d'opinió: Un joc mil·lenari educatiu](#)

[RTVE](#)

['Tres 14' enseña la tecnología al servicio de la educación](#)

[EL PAIS](#)

[El narrador del cuento tiene dos mamás](#)

[3CAT24.CAT](#)

[La UOC prova i incorpora eines 2.0 per ensenyar](#)

AVUI. 01.02.11

EL FRACÀS ESCOLAR DE L'ESTAT ÉS EL MÉS ALT DE LA UNIÓ EUROPEA

Es dobla la mitjana estatal dels 'ni-ni' i les perspectives són d'empitjorament

L'eurocomissària d'Educació assenyala la bombolla immobiliària i la immigració

Els socis de l'est ja superen els països nòrdics

L'abandonament escolar a l'Estat espanyol és el més alt de la Unió Europea (UE) i encara empitjora: el 31,2% dels joves entre 18 i 24 anys han deixat els estudis, el doble que al nord dels Pirineus i el 7,2% més que fa deu anys.

Això, sumat a un atur juvenil que ja s'enfila fins al 43,6%, fa de l'Estat espanyol el paradís europeu dels ni-ni. I la culpa, segons Brussel·les, la té la bombolla immobiliària i la seva demanda de mà d'obra poc qualificada: els diners ràpids de la construcció van seduir molts alumnes per canviar l'escola per la bastida. Entre els immigrants, el fracàs és pitjor i s'ha disparat fins al rècord del 45%, segons l'informe que ahir va fer públic la Comissió Europea (CE).

"Per què he d'acabar els estudis si ja em paguen un bon sou fent de paleta?", es preguntaven durant el boom de la construcció molts joves espanyols que ara han quedat a l'atur i no tenen prou educació per trobar una altra feina", lamentava ahir l'eurocomissària d'Educació, Androulla Vassiliou. Brussel·les tem una generació perduda i demana al govern espanyol que "faci més atractiva" l'oferta acadèmica perquè els ni-ni tinguin "una segona oportunitat" i es puguin reenganxar a l'escola.

Fins i tot a l'est d'Europa s'han posat les piles i ja no cal mirar cap als països nòrdics per trobar les millors notes: Croàcia, que encara no ha entrat a la UE, té un fracàs escolar de només el 3,9% (i l'ha retallat en un 51,3% en l'última dècada). A Eslovàquia, Eslovènia, Polònia i la República Txeca –tots socis de l'antic bloc comunista–, l'abandonament amb prou feines supera el 5%.

L'Estat espanyol és a la cua de la UE, al mateix nivell que Portugal i poc millor que Malta. Tot i que portuguesos i maltesos, almenys, van millorant i des del 2000 han frenat el fracàs un 28,4% i un 32,1%, respectivament. De fet, l'abandonament estatal és l'únic que empitjora, amb les excepcions de Suècia i Finlàndia, però amb la diferència que suecs i finlandesos estan encara molt per sota de la mitjana.

El suspens estatal no ha de ser necessàriament també un suspens català. Tot i no concretar dades (a la UE qui no té estat no hi és comptat), Vassiliou va admetre ahir que "hi ha moltes diferències entre les regions" i va posar com a exemple el País Basc, que té un abandonament del 14%, la meitat que el global estatal.

L'eurocomissària va recomanar a l'Estat que eviti fer repetir cursos als alumnes, miri d'atraure'ls a la formació professional, dissenyi estudis més atractius, amb esports i arts, i ofereixi reforç als immigrants. Brussel·les vol retallar l'abandonament escolar del 14,4% actual al 10% el 2020.

6 milions de joves europeus han abandonat abans d'hora els estudis, segons les últims xifres recollides per la CE. 18,2 per cent s'ha reduït l'abandonament escolar europeu, de mitjana, en l'última dècada, segons dades de la CE.

El títol superior és menys útil aquí que a la UE

Si a l'Estat els estudiants abandonen l'escola abans que a la resta d'Europa és perquè tenir una carrera universitària tampoc no els serveix de gaire. Segons l'OCDE, al 44% dels estudiants d'entre 25 i 29 anys de l'Estat passar per la facultat no els serveix per trobar una feina que s'adeqüi al seu nivell d'estudis. Ni cobren més ni troben feina més aviat. I la diferència amb la resta d'europeus és abismal.

[*inici*](#)

AVUI. 01.02.11

EDITORIAL

XIFRES QUE NO CONVIDEN A L'OPTIMISME

Són dues realitats relacionades i que s'alimenten l'una a l'altra en un cicle infernal. L'atur juvenil a l'Estat espanyol és del 40 per cent; l'abandonament escolar prematur és del 31 per cent. Els dos percentatges converteixen l'Estat espanyol en un líder absolut. Són dues xifres devastadores no només per la gravetat del fenomen que representen, sinó perquè fan preveure que el problema es farà crònic i serà molt difícil de solucionar.

El problema, a més, no és nou, sinó ben conegut des de fa dècades a les zones amb una economia fonamentada en la construcció i en el turisme, com ara una part de la costa del País Valencià. Els joves abandonen els estudis perquè poden guanyar diners fàcilment en feines de baixa qualificació. D'altra banda, no tots els joves que continuen estudiant aconseguen després una feina d'acord amb la seva formació. Pitjor encara: no són pocs els joves ben formats que després han d'anar a treballar a altres països, on són rebuts amb els braços oberts. I així arribem a la terrible paradoxa que l'Estat espanyol exporta mà d'obra altament qualificada que s'ha format amb els nostres impostos i beneficia països que no hi han invertit ni un euro. Aquest és en síntesi el panorama.

La situació no crida a l'optimisme. La formació no s'improvisa. És clar que ara hi ha joves que intenten reprendre els estudis, però és perquè no hi ha perspectives de feina. I l'educació no hauria de ser un aparcament on es passen els anys en espera d'oportunitats laborals, sinó l'autèntica gran inversió d'un país, sigui Catalunya o Espanya. La conclusió de tot això és òbvia: cal ser austers i retallar en el que calgui, menys en educació. Perquè, si no, tots els pactes laborals a què arribin el govern espanyol i els sindicats només seran un pegat per sortir del pas, com ho demostra el fet que tots els plans anteriors per estimular l'ocupació juvenil no han impedit que arribem a la lamentable situació actual.

[*inici*](#)

EL PUNT. 01.02.11

OPINIÓ

EDUCACIÓ O ENSENYAMENT?

El nou govern ha canviat el nom del departament del qual depèn el futur del país

CLARET SERRAHIMA I ÒSCAR GUAYABERO

Amb el recent canvi de govern algunes carteres han canviat d'atribucions i altres, com la d'Educació, han variat de nom, cap a Ensenyament, si bé és cert que en anteriors governs de CiU ja l'havien anomenat així mateix. I, al marge de connotacions conjunturals, per marcar perfil propi i tota la retòrica a què els analistes polítics ens tenen acostumats, ens preguntem què suposa una paraula o altra. Òbviament, és més que un canvi semàntic. Però vegem, d'entrada, les dues definicions:

L'educació és el procés d'ensenyament i aprenentatge d'una persona. L'educació, en el sentit més ampli, és qualsevol acte o l'experiència que té un efecte formatiu en la ment, el caràcter o la capacitat física d'un individu. En un sentit tècnic, l'educació és el procés pel qual la societat transmet, de manera deliberada, els seus coneixements acumulats, aptituds i valors d'una generació a una altra.

L'ensenyament és l'acte de transmissió de coneixements i hàbits per part d'un mestre o ensenyant a uns alumnes. Acostuma a designar-se amb aquesta paraula l'acció del professor en l'educació formal, o la de l'oficial o expert en una feina o afició. Tradicionalment, consta dels següents elements: docent, alumnes, avaluació, currículum o matèria a ensenyar i escola o marc d'aprenentatge. Avui dia s'associa ensenyament només a la transmissió de continguts, per això és prefereix parlar d'educació, que és un terme més ampli, per referir-se als aprenentatges.

Tot i que molts semblants, sembla clar que l'educació té una dimensió més humanista, amb tot el que això té de bo i dolent aquest fet. Si bé entén l'individu com un tot i alhora com un ésser moral en tant que social, també és cert que té una cara fosca: el perill d'adoctrinament. Hi ha una generació que si els seus mestres els haguessin educat tal com volien haurien sortit tots falangistes.

Per contra, l'ensenyament sembla més tècnic, més asèptic. Separa clarament el que és l'adquisició de coneixements –i la situa a l'escola– i la transmissió de valors –que per absència situa a l'àmbit familiar–. Però, llavors, les escoles instrueixen alumnes o formen persones?

Aquest és un ideari estàndard de la majoria de centres públics pel que fa als seus valors com a centre escolar amb una clara vinculació amb el que entenem com a educació. Alhora, com a centres d'ensenyament aquests sovint parlen de “la recerca d'eines, recursos i estratègies que fomentin la qualitat de l'educació, la curiositat intel·lectual, augmentin la capacitat d'observació, estimulin el raonament”. En altres, es diu que les finalitats educatives del centre són aprendre a ser, aprendre a fer, aprendre a conèixer, aprendre a conviure.

Tot plegat sembla prou assenyat, però amb tota aquesta tendència d'escola emocional, no estem carregant massa responsabilitat als docents? És obvi que una escola ha de ser alguna cosa més que una factoria de futures unitats productives, però tampoc pot ser un centre d'alliçonament de futurs “bons ciutadans” en el cas de les escoles laiques i “bons cristians” en les confessionals.

I, mentrestant, s'anuncien retallades del 10% en aquest departament com en tots els altres. Mala jugada. El futur, ja sigui via ensenyament o educació, és a les escoles i la inversió feta en aquest departament reportarà beneficis al país de forma gairebé segura, almenys molt més que amb els ajuts als bancs i caixes, pel que podem veure. I això vol dir invertir recursos, però també demanar responsabilitats. No dubtem que hi hagin professors amb una alta vocació i un reciclatge constant, però de ben segur que no es així en tots els casos. Cal retornar el prestigi als mestres, però també cal que se'l guanyin. En temes tan senzills, intel·lectualment parlant, com la introducció a les eines digitals llegim que la implantació d'aquestes eines està frenada per la manca de coneixements dels mestres. I probablement molts voldrien adquirir-los, però manquen recursos. Amb aquest panorama ni poden transmetre coneixements ni formar valors que no sigui “aprèn ràpidament el suficient per marxar del país i poder formar-te fora”.

[inici](#)

EL PUNT. 01.02.11

EL LECTOR ESCRIU

EDUCACIÓ DIFERENCIADA

JESÚS DOMINGO MARTÍNEZ, GIRONA

L'escola diferenciada és un model pedagògic internacionalment acceptat que no és discriminatori ni des del punt de vista legal ni des del jurídic. L'avantprojecte de llei integral d'igualtat de tracte i no discriminació aprovat pel consell de ministres amenaça de retirar els concerts als col·legis que segueixin aquest mètode. Cal recordar que tant la Constitució espanyola com el Tribunal Constitucional i el Suprem, sense oblidar diversos tractats internacionals, corroboren que l'educació diferenciada no ha d'estar sota sospita.

La Unesco assenyala explícitament que no és discriminatori “crear o mantenir sistemes o establiments d'ensenyament separats per als alumnes de sexe masculí i per als de sexe femení, sempre que aquests sistemes o establiments ofereixin facilitats equivalents d'accés a l'ensenyament, disposin d'un personal docent igualment qualificat, així com de locals escolars i d'un equip de la mateixa qualitat i permetin seguir els mateixos programes d'estudi o programes equivalents”.

Penso que retirar el concert a un model pedagògic internacionalment acceptat que busca potenciar al màxim les capacitats de cada sexe adaptant-se a les seves diferències en el ritme d'aprenentatge i en el procés de maduració, sense intenció de reproduir rols sexistes i passats, és una conculcació del dret dels pares a triar l'educació que considerin més adequada per als seus fills.

És per tot això que m'atreveixo a afirmar que les escoles d'educació diferenciada tenen dret a ser finançades amb fons públics en les etapes declarades obligatòries i gratuïtes per la legislació.

[inici](#)

EL PERIODICO. 01.02.11

OPINIÓ

UN JOC MIL-LENARI EDUCATIU

JOSEP MARIA ESPINAS, PERIODISTA I ESCRIPTOR

En una de les seves amenes cròniques urbanes, Edwin Winkels parla dels «taulers buits de la infància». Aquests taulers són els dels jocs d'escacs. En una carpa de l'avinguda de Mistral s'havia preparat un torneig d'escacs escolar.

Hi ha 18 taules però només hi ha comparegut un nen, Manuel Pulido, de 10 anys. Després hi compareixen dos nens més, que voldrien jugar-hi però que no en saben. Winkels ho comenta: «Són temps de Play Station, de Wii, Xbox. El ritme d'aquest joc, pausat, sol ser oposat a la majoria de videojocs».

Hi ha versions que situen l'origen dels escacs a l'Índia o a Egipte. Amb successives modificacions, és un joc que ja era molt estès cap a l'any 1000 i que triomfava entre la gent noble. I en el llunyà 1010 ja en tenia el comte Ermengol I d'Urgell. Jo ignorava aquests antecedents quan jugava a escacs, als 8 o 9 anys. Hi jugava amb els pares, amb els germans, amb els amics. No és que fos una obsessió, sinó un entreteniment ocasional. Ara penso que molta gent sabia jugar a escacs, d'una manera tan senzilla com es vulgui, més estimulante que no pas competitiva.

Té raó el periodista: ara són temps de jocs electrònics i, si no m'equivoco, l'aficionat als escacs pot jugar-hi contra una màquina. És possible que l'esforç mental sigui el mateix. Però els nens de l'escola d'en Manuel que no van comparèixer a participar contra els companys de l'escola potser tampoc hi deuen jugar a casa, contra una màquina.

És bonic veure com juguen a escacs dos noiets. Com dubten, com es mosseguen el llavi, com es passen una mà pel cap. Mentrestant, pensen. I a vegades alcen el cap del tauler per observar l'expressió del contrincant. Insinua el gest d'avançar un alfil, però deixa el moviment aturat, intentant endevinar si el contrincant fa cara de preocupat -la jugada és bona, doncs- o se li escapa un petit somriure. Vol dir que ja té una bona resposta preparada.

Jugar una partida d'escacs suposa, a més d'exercitar un mecanisme, integrar-se en una situació. Són tres elements en contacte: el tauler, l'altre i jo. Un joc de reflexions, d'espera, de decisions i d'encert o fracàs. Els jocs electrònics són molt estimulants. Cap generació havia crescut amb tants recursos. Però els escacs també proposen un àmbit formatiu. Entre altres coses, s'aprèn a recollir la victòria o la derrota cara a cara amb l'adversari. Sense cridòria. Les manifestacions excessives són mal vistes. Un joc mil-lenari pot ser ara alligador.

[inici](#)

RTVE 31.01.11

'TRES 14' ENSEÑA LA TECNOLOGÍA AL SERVICIO DE LA EDUCACIÓN

El programa divulgativo de TVE averigua cómo pueden mejorar la neurociencia y las nuevas técnicas el aprendizaje / El espacio de ciencia para toda la familia de TVE 'Tres 14' se centra en las técnicas de ingenieros y pedagogos para mejorar el aprendizaje de los más pequeños.

Los niños de hoy tienen poco que ver con los de antes. Es la generación más tecnológica que ha existido. Crecen sumergidos en redes sociales y rodeados de ordenadores, móviles y televisores. La educación necesita una revolución para adaptarse al presente tecnológico y conseguir ser atractiva para los más jóvenes. ¿Cómo puede mejorar la neurociencia el aprendizaje? ¿Y las nuevas tecnologías? Convertir Internet en una plataforma de

estudio es el objetivo de ingenieros como Carlos Delgado. Recrear cualquier tipo de mundo y adentrarse en él para entenderlo mejor es lo que hacen en centros como el que dirige Asunción Santamaría. Marie-Anne Aimée dirige una guardería donde estimulan la mente de los más pequeños para favorecer su aprendizaje. Para la pedagoga Anna Forés la instrucción debe tener en cuenta el desarrollo del cerebro y el entorno en el que está. Todos ellos participan en esta edición de 'Tres 14'.

Cuando en 1988 Isaac Asimov vaticinó que tendríamos ordenadores en cada casa conectados entre sí y con un acceso a la información infinito, Internet no era más que un boceto. Dos décadas después, los niños nacen con el ratón en la mano, crecen sumergidos en Internet y pegados al móvil y el mp3. Estos mismos jóvenes pasan el día en un aula de atmósfera cargada, aprendiendo con un sistema que sólo premia las buenas notas. Igual que hace dos siglos. No parece que este modelo vaya a durar tanto. El reportaje de 'Tres 14' muestra el aprendizaje electrónico, que avanza rápido.

Paul McCartney y George Harrison iban a la misma escuela de música. Su profesor les ponía un disco de música clásica y se iban a fumar al pasillo. A Elvis Presley no lo admitieron en el club de canto de su colegio porque decían que desafinaba. Como la de los Beatles o Elvis hay otras muchas historias. El segundo reportaje demuestra que no siempre la educación nos ayuda a encontrar nuestro propio talento. ¿Puede la ciencia ayudar al aprendizaje y resolverlo?

El 'Descubrimiento' de esta semana es la pizarra. El escocés James Pillans, profesor de Geografía, inventó la pizarra cuando estaba buscando una manera de dibujar el mapa de Escocia para que todos sus alumnos lo vieran.

Ver reportaje “Aprendizaje” en la página web de “La 2”:

<http://www.rtve.es/television/tres14/>

[*inici*](#)

EL PAIS. 31.01.11

REPORTAJE

EL NARRADOR DEL CUENTO TIENE DOS MAMÁS

Los libros infantiles enseñan a abordar con naturalidad realidades y asuntos familiares minoritarios o tabú

"Un niño de siete años debería conocer algunos acontecimientos de la historia familiar, de la vida o de la infancia de los padres o de los bisabuelos. Y algo de la propia biografía, para poder contar un par de anécdotas sobre uno mismo cuando era más pequeño...", afirma la pedagoga alemana Donata Elschenbroich en Todo lo que hay que saber a los siete años (Destino, 2010). Y la pregunta es: ¿los pequeños saben hablar de su entorno? No hay un tipo de familia única y las editoriales se hacen eco en sus cuentos de esta realidad. Estas páginas pueden ser protagonizadas por Paloma Li, que nació en China y fue adoptada; Carmen, que tiene dos mamás o Antonio, de padre desconocido. El arco de la temática infantil se abre también a temas espinosos como el alzhéimer, la discapacidad o la muerte. No vale decir "se ha dormido para siempre" porque a edades tempranas uno tiende a quedarse con una interpretación literal.

"Cuando los estudios dicen que la mayoría de los chicos de 13 años piensan que la homosexualidad es una enfermedad, el problema es de los adultos. El niño nace sin prejuicios, son los mayores quienes los transmiten", sostiene Natividad de la Puerta, dueña de A Fortiori, un sello "pequeño, periférico, independiente y suicida". Con su colección En favor de la familia pretende "enseñar que el valor universal es el amor, con independencia del tipo de familia". En sus libros -también editados en euskera- la novia de papá no es una madrastra o los niños no están sobreprotegidos. "De repente, los padres quieren que sean capaces de tomar sus propias decisiones y ellos no saben. ¿Cómo van a saber? Para eso hay que entrenarse", se queja esta ex directora de un colegio y doctora en Historia Económica.

"En Intermón Oxfam empezamos a editar libros infantiles hace 15 años", cuenta Cristina Concellón, su responsable. "Eran multiculturales, protagonizados por niños de otros ámbitos geográficos y ocurrían allí. Y nos dimos cuenta de que no llegaban a los lectores. Tenían demasiada moralina. Intentábamos meter el mensaje de la tolerancia de forma obvia y el niño lo rechazaba". Por eso hace siete años empezaron a sacar libros interculturales -un escenario cercano al pequeño lector, que en muchas ocasiones comparte pupitre con alumnos inmigrantes- con una trama divertida y en la que su situación personal se lleva con naturalidad, es anecdótica.

De esta moralina quiso huir Lucía Moreno cuando fundó Topka en 2006. No encontraba libros que dibujasen la realidad de su hija "magrebí, con zapatos ortopédicos y dos mamás". Moreno sostiene que en los libros la diversidad suele ser la protagonista, y no el telón de fondo. En su colección de libros sobre Manu -un trasto de

tres años- "no se hace hincapié en que él tiene dos mamás, porque eso no es lo que les interesa a los niños, sino si se cae o no de la silla". "No es verdad que ahora haya más familias singulares. Siempre se adoptó, pero no se decía, los homosexuales adoptábamos como solteros... Lo que sí que hay es una mayor concienciación", prosigue Moreno. Una parte considerable de sus ventas provienen de EE UU, "un país conservador pero con tradición en diversidad por su componente racial". En este momento de crisis no se plantea sacar ningún título -siempre bilingües- a la espera de tiempos mejores. "No quiero traducciones, sino crear el libro desde el principio. Lo que recibo no me gusta: es racista o paternalista..."

Algunas editoriales grandes dedican atención a estos temas, como La Galera, con su colección Llegué de..., protagonizada por niños adoptados en Etiopía, Rusia o Colombia. Los volúmenes concluyen con información del país de origen. O pequeños proyectos como Diario de Abel, de Eduardo Ochoa, en la Fundación Quinta. "No es un tebeo, ni un cómic, ni siquiera una agenda para anticipar o estructurar el tiempo. Se trata de un diario, del diario de un niño con autismo, mi hijo. Tiene ocho años y se llama Abel", escribe Ochoa, que ha llenado el libro de viñetas.

Ana Folgueira, economista, y Laura Sánchez-Ostiz, periodista, dueñas de Syllabus Ediciones, también se las ven y se las desean, como Moreno, para encontrar material. "Desde octubre queremos editar un libro sobre un niño discapacitado y no hay nada apropiado", explica frustrada Folgueira. "El libro nos tiene que enamorar, como Señor mayor -el caso de un abuelo con alzhéimer- un texto poético que casa muy bien con la ilustración. El señor parece salido de una corteza..."

Su proyecto nació en 2009 a lo grande. Consiguieron que un banco comprase 3.000 ejemplares de En algún lugar de China -escrito por Folgueira, madre de dos niñas adoptadas e ilustrado por Emilio Amade- y que unos grandes almacenes lo comercializase sin recibir nada a cambio. Eso les permitió donar 36.000 euros -el 50% de la recaudación- para la operación de niños huérfanos en China. "Esperamos cerrar un acuerdo con un autor de prestigio y, de ser así, intentaremos repetir la iniciativa". Mientras tanto, un euro de sus cuentos solidarios se destina a ayudar.

No todos los sellos han tenido tanta suerte. "Mis libros los compran docentes para trabajar en el aula, facultades de psicología o magisterio, muchas bibliotecas... Pero en las librerías es muy complicado tener visibilidad y el poco dinero que tengo lo gasto en acudir a seminarios", explica la dueña de A Fortiori, que cuelga sus libritos en su web. Se muestra orgullosa: "No creo que reste ventas y la cultura hay que compartirla para seguir creando. En una escuela de Quito se han bajado un cuento y tienen en la web un debate muy divertido".

[inici](#)

3CAT24.CAT. 01.02.11

LA UOC PROVA I INCORPORA EINES 2.0 PER ENSENYAR

La UOC busca la universitat catalana 2.0. Ho fa a través de l'Oficina Oberta d'Innovació i amb una filosofia molt clara: "No ho veiem com un element de modernitat -assegura el director d'aquesta oficina, David Maniega- sinó com a eines amb finalitat educativa que permeten un aprenentatge informal". Els llicenciats d'avui ho són també gràcies als blogs, les wikis o el Twitter. I per això la UOC s'ha posat en marxa per incorporar al seu campus virtual uns instruments que s'han demostrat útils per aprendre. Les eines són opcionals, els professors escullen incorporar-les o no i sempre es generalitzen amb garanties: després d'estudis, petits assajos amb alguns alumnes i millores posteriors.

Aquest setembre ha començat una prova pilot amb un Twitter propi que ha desenvolupat la UOC. El Twitter de la UOC s'anomena StatusNet i és una plataforma de microblogging en programari lliure. És el més habitual, incorporar eines de programari lliure que s'adaptin en funció de les necessitats. Després, la versió enriquida també està disponible en programari lliure perquè altres docents la puguin aprofitar.

Si no existeix, es construeix

Si no existeix, però, allò que es necessita, es construeix a mida. És el que ocorre amb l'Annotation Tool, una novetat que la UOC ha estudiat en paral·lel i amb la col·laboració de la Universitat de Harvard. L'Annotation Tool permet fer anotacions pròpies en documents PDF, imatges o pàgines web; a més a més, es poden compartir les anotacions de diferents estudiants i discutir-hi. Amb el nou curs es posarà a prova aquesta eina, que a Harvard han començat a examinar tot just ara. "A Harvard és diferent. Els alumnes saben programar i treballen conjuntament amb la universitat per adoptar l'eina", explica Maniega.

Però els alumnes catalans també tenen un paper molt actiu en el procés d'adopció de novetats. Per Maniega, són els millors "betatesters", és a dir, proven una versió provisional de l'eina que es millora i s'arrodona gràcies a les seves opinions com a usuaris. Aquest procés d'avaluació és clau perquè, si una eina no serveix per aprendre, no

s'incorpora. I se n'han donat casos. "El 30% del que fem no s'aplica", explica Maniega, que afegeix: "Però si s'apliqués tot el que fem, tampoc estariem innovant".

L'èxit de la innovació, però, no sempre arriba a la primera i de vegades és obligat reformular i insistir-hi. És el que ha passat amb la primera experiència amb el Facebook. El curs 2008-2009 es va fer un curs pilot sobre viatges a través d'aquesta xarxa social, al qual es van apuntar 148 alumnes. L'experiència per Maniega va ser "profitosa" però admet que "internament va generar molts dubtes". El motiu de la incertesa és que no es trobava el model per extrapolar a altres camps allò que havia funcionat amb turisme. Per això ara han tirat la canya als alumnes i, a través d'un grup en aquesta mateixa xarxa social, els demanen com enfocar el Facebook a la UOC. El grup es diu Estudiants 5.0 per una raó que Maniega matisa: "No és que ens haguem saltat el 3.0 i el 4.0, és que la versió de campus virtual que ara tenim és la cinquena".

"No hi ha por de la tecnologia, sinó del no domini de la tecnologia"

Els dubtes i les reticències, com els generats pel curs al Facebook, acompanyen l'adopció de la tecnologia. "No hi ha por de la tecnologia 'per se' sinó del no domini de la tecnologia", deixa clar el director de l'Oficina Oberta d'Innovació de la UOC. Amb l'objectiu de vèncer-los, s'organitzen cursos de formació i jornades d'intercanvi d'experiències entre els docents. Malgrat això, les eines 2.0 no són majoritàries. Els blogs s'empren en un 50% de les aules de tots els estudis i l'ús de les wikis baixa fins al 20% o el 25%. Hi ha algunes eines, però, que tot i que no tenen un ús generalitzat, són molt freqüents per a determinats estudis. Per exemple, el 90% d'estudis de llengües incorporen el LANGblog, un blog que permet enregistrar i penjar arxius d'àudio i vídeo amb els quals els alumnes practiquen la pronunciació d'una llengua que els professors corregeixen.

Universitats aïllades en un entorn en xarxa

L'adopció de tots aquests recursos i la cerca d'altres que els milloren -com el nou fòrum que es provarà al setembre- confereixen a la UOC un paper de pionera. Però el panorama no és el mateix en totes les universitats catalanes. "La resta d'universitats -valora Maniega- van pujant al carro molt a poc a poc a partir de persones que hi creuen" però lamenta: "Falta molta cultura de xarxa" i "treballar en entorns més oberts i no tan endogàmics". El problema, per Maniega, és de creença, que no hi ha prou fe "en aquesta cultura de xarxa, compartició i no bel·ligerància".

Mentre alguns posen a prova la seva fe i d'altres persisteixen en l'agnosticisme, la UOC va explorant en el terreny de la xarxa i també en el dels telèfons mòbils. Amb el nou semestre, al febrer, posarà a prova l'm-Voice Learning en un màster d'educació. Es farà servir per a una activitat de grup que consistirà a resoldre un problema. El sistema trucarà a tots els membres del grup el dia i l'hora en què ho hagin programat. Els alumnes resoldran el cas en una trucada col·lectiva i, després, el responsable del grup farà una trucada al sistema comunicant el veredictes a una espècie de contestador. El missatge arribarà a la bústia del professor que avaluarà l'activitat i hi deixarà constància en un missatge que es transmetrà als telèfons mòbils de tots els integrants del grup. És la primera activitat a través del telèfon mòbil i, pel director de l'Oficina Oberta d'Innovació de la UOC, l'accent no ha d'estar en la tecnologia sinó en l'ús: "La manera com adoptis i facis servir la tecnologia et farà canviar, o no."

[inici](#)